

dennes önskan att direkt koppla sin person och samtid till Romerska riket och ledare som Caesar och Augustus.

Whitling kan sina källor och ger utförliga referenser, ibland mycket omfattande sådana. Att mycket information lagts i noter ser undertecknad som ett plus, då löptext och notapparat är uppdelade på ett vis som gör verket lättläst, samtidigt som den som vill snabbt kan tillgodogöra sig tilläggsinformation och referenser. De två avslutande avsnitten, "Conclusions" och en epilog, innehåller både sammanfattande och diskuterande resonemang, och här brister den annars tydliga strukturen. En del av det som finns i slutsats-delen passar bättre i en epilog, och vice versa, alternativt hade författaren vunnit på att slå ihop innehållet under en avslutande rubrik. Detta är inget som påverkar totalintrycket av ett gediget och välskrivet arbete. I bokens avslutande delar blickar Whitling framåt, genom att bland annat visa på de utländska skolornas möjligheter till gränsöverskridande samarbeten, och utmanar dem att kontinuerligt omförhandla och motivera sin roll i vår samtid och framtid.

Göteborgs universitet

ANNA GUSTAVSSON

Håkan Karlsson & Tomás Diez Acosta, *The Missile Crisis from a Cuban Perspective: Historical, archaeological and anthropological reflections* (Abingdon: Routledge 2019) 158 s.

Den dramatiska kubakrisen har diskuterats, undersökts och analyserats otaliga gånger sedan händelserna 1962 men har, enligt författarna till denna bok, aldrig på allvar tagit det kubanska perspektivet som utgångspunkt. Syftet med boken är därmed att ta detta, mindre utforskade perspektiv och att samtidigt utmana de mer traditionella narrativen, baserade på de två supermakternas synvinklar. Genom att använda andra källor än de som traditionellt använts i analysen av kubakrisen, som fysiska lämningar och intervjuer, ställer man frågorna (s. 72): "Is it possible to complement and enrich the "dominant narrative" of the Missile Crisis, and reach new forms of knowledge about it, with studies of the material and immaterial remains from the crisis of Cuba? If this is the case, how can this material challenge the 'dominant narrative'?"

Boken följer därmed samtidsarkeologisk metodik, där flera olika typer av källor används. Samtidsarkeologi är i sitt arbetssätt tvärvetenskapligt där flera discipliner, framför allt arkeologi, historia och etnologi, används för att utreda vad som hänt eller förklara vissa skeenden eller platsers historia (för

vidare läsning om samtidsarkeologins metodik, se exempelvis Anna McWilliams, *An Archaeology of the Iron Curtain: Material and Metaphor*, 2013, och Maria Persson, *Minnen från vår samtid: Arkeologi, materialitet och samtidshistoria*, 2014). *The Missile Crisis from a Cuban Perspective* visar just på styrkan i att kombinera olika typer av källor för att kunna konstruera alternativa narrativ eller utmana de etablerade de narrativ som fått ta störst plats. Genom att lyfta det lokala perspektivet av själva platserna där missilerna placerades och underhölls av sovjetisk militär samt väva in det i det historiska narrativet går det att skapa en mer komplex förståelse av kubakrisen 1962. Författarna har medvetet utgått från det kubanska perspektivet då de anser att detta har varit åsidosatt i historieskrivningen om händelserna hittills. Till de historiska källorna som används återfinns till exempel Fidel Castros tal från 1992 där han återberättade historien i Kubas perspektiv.

Att kombinera olika typer av källor är alltid en svår balansgång och var man lägger tyngdpunkten kan variera från projekt till projekt. Det man som historiker behöver ha med sig i läsningen av denna bok är att för ett samtidsarkeologiskt projekt handlar det inte främst om att undersöka alla dokument eller historiska källor om en viss händelse, utan syftet ligger just i att ställa olika källor mot varandra. Ofta kompletterar de varandra och berättar olika delar av en händelse eller en historia, och ibland motsäger de varandra, vilket ger intressanta ingångar för att ställa nya frågor till vad som annars kan ses som ett etablerat narrativ. Arkeologiska och etnologiska metoder och angreppssätt har en förmåga att lyfta lokala berättelser kring platser eller föremål. Att utgå från ett ting eller en plats blir således en viktig del av själva undersökningsprocessen och kan skapa ett ramverk och en källa för historier under intervjuarbetet.

Detta projekt är fortfarande pågående och mer källor lär bli undersökta framöver, men som arkeolog jag kan tycka att de materiella lämningarna faktiskt är lite underrepresenterade i boken – den förmåga materiella lämningar har att förmedla historia och olika perspektiv kommer här i skymundan för de andra källorna. Författarna lyckas ändå lyfta många aspekter och berättelser som tidigare inte fått plats i narrativet kring kubakrisen. Det är framför allt det lokala perspektivet som lyfts fram. Hur påverkas en bygd av en sovjetisk militärs närvaro och eller av att plötsligt vara i centrum för kalla krigets konflikt?

En av de viktigaste slutsatserna i denna bok är just att historieskrivningen, liksom rapporteringen om de politiska och militära aktionerna under kalla kriget, har fokuserat på de två supermakterna USA och Sovjetunionen, medan man endast visat begränsat intresse för tredje världens länder där konflikterna vanligtvis ägde rum. I denna bok får därför Kuba och de människor som påverkades av krisen på ett mer direkt sätt en röst, som

till exempel bönder som tvingades bort från sina hem och gårdar för att göra plats åt missilerna. Vi får också en tydligare bild av vilka männen som byggde och bemannade dessa missilstationer var och vilken relation de fick till människorna i de lokala byarna.

Om man ska vara kritiskt mot något med denna bok är det kanske framför allt det mycket höga priset, vilket ställer den långt ifrån den våg av *open access* som främjas inom forskningspublicering i dag och vilket tyvärr gör att inte lika många kommer att nås av denna utmärkta bok. För den som har tillgång till den väntar dock en stunds intressant läsning.

Södertörns högskola

ANNA MCWILLIAMS

Dick Harrison, *Folkvandringstid* (Stockholm: Ordfront 2019). 413 s.

Joakim Ruist, *Global migration: Orsaker och konsekvenser* (Stockholm SNS Förlag 2019). 226 s.

Dick Harrison ger i sin bok nedslag i migrationens historia från urtid till i dag men behandlar främst folkvandringstiden i Europa. Han vill ta ett brett grepp på följderna av historiens folkvandringar. En utgångspunkt för Harrison är att det är lätt att "dra historiska lärdomar" av den föreliggande kunskapen. Den aktuella migrationen till västvärlden är ämnet för nationalekonomen Joakim Ruists bok. Hans syfte, som ansluter till SNS Förlags uppdrag, är att visa hur det "i genomsnitt" ser ut med migrationens orsaker och följder. Ruist tar avstamp i att det i västvärlden sedan decennier finns ett "utbrett folkligt motstånd mot invandring" som han menar bottenar i en omfattande okunskap om invandringens konsekvenser. Ruist inleder med en historisk översikt från 1800-talet. I de följande kapitlen, som delvis bygger på egen forskning, tar han upp en rad variabler, för att i slutkapitlet sia om framtiden och presentera en politisk rekommendation. Harrisons bok är indelad i fyra delar. I de delar som sträcker sig från tidig medeltid till nutid ges särskild uppmärksamhet åt svenska förhållanden. I en epilog uppehåller sig Harrison främst vid Sverige och sitt budskap om att fredstida invandring alltid har positiva effekter.

Det finns mycket att hämta i de två böckerna. Så upplyser Harrison om hur tvivelaktigt det är att koppla ihop arkeologiska fynd med etnicitet, vilket var populärt i äldre forskning, att islänningars DNA visar att förfäderna fick barn med indianer, och att införseln av afrikanska slavar till arabiska halvön har varit mycket omfattande. Att folkvandringstid är en av Harrisons hemmaplaner har nog bidragit till att det här delvis blir en allmän historia. Det